



AKTUELLT:
LEKFULLHET, RITUALER OCH BUNDENHET
DRYFTADES I ÅBO

Den stora Valfriheten? Lekfullhet och kontroll. Seminarium i folkloristik och religionsvetenskap, 5.–6.11.2007, Åbo.

Marcus Moberg

Seminarieriet ”Den stora Valfriheten? Lekfullhet och kontroll” var det senaste ledet i en längre tradition av årliga samnordiska och tvärvetenskapliga forskarseminarier ordnade i Åbo i samarbete mellan ämnena folkloristik och religionsvetenskap vid Åbo Akademi. Dessa seminarier har vanligen haft en starkare antingen folkloristisk eller religionsvetenskaplig prägel beroende på val av inbjudna gästföreläsare från våra nordiska grannländer. Under dessa seminarier har även alltid respektive ämnes doktorander och övriga forskare erbjudits tillfälle att presentera och få synpunkter på sin egen forskning. Seminariernas tvärvetenskapliga prägel har gjort dem till ypperliga tillfällen för konstruktiva diskussioner mellan forskare med olika ämnen och perspektiv.

Tack vare seminariets breda tema möjliggjordes även denna gång att det gick att sammanföra en mängd olika perspektiv och infallsvinklar. Teman rörande ritualer och bundenhet kan dock betraktas som den röda tråden som på många sätt löpte genom många av seminariets mer utförliga presentationer. Temat lekfullhet fungerade dock även som en underton till merparten av diskussionen under seminariets gång.

RITUAL OCH BUNDENHET

På seminariet föreläste fyra inbjudna gäster: religionsvetarna Anne-Christine Hornborg (Lunds universitet) och Maria Liljas Stålhandske (Uppsala universitet), folkloristen Ann Helene Bolstad Skjelbred (Norsk Folkemuseum) samt teologie professor Tage Kurtén (Åbo Akademi).

Ann-Christine Hornborg diskuterade hur det stadigt minskande intresset för institutionell kristendom i Sverige på många sätt gått hand i hand med ett ökat intresse för alternativa individcentrerade andlighetsformer. Detta, menade hon, kan sägas ha medfört en utveckling av nya individcentrerade riter. Dessa frågor diskuterades i ljuset av spridningen av två alternativa andliga läror koncentrerade på utvecklingen av personlig potential i det offentliga rummet i en svensk kontext. Dessa frågor om rit och ritual behandlades sedan vidare ur ett ritualstudieperspektiv av Maria Liljas Stålhandske. Liljas Stålhandske poängterade hur den tilltagande sekulariseringen och avtraditionaliseringen i Sverige kan sägas ha lett till en känsla av rituell hemlöshet för allt fler personer. Detta kan i sin tur sägas ha lett till förändringar i de sätt på vilka många personer i dagens läge förhåller sig till olika rituella sammanhang.

Dessa frågor utforskades även av Ann Helene Bolstad Skjelbred. Hon behandlade vår bundenhet och fallenhet för ritualer i anslutning till frågan huruvida ritualer kan betraktas i termer av en ”frivillig bundenhet”. Slutligen diskuterades dessa frågor även av Tage Kurtén som behandlade den återupptäckt av vår bundenhet som på många sätt kännetecknar vår senmoderna situation.

I ovannämnda presentationer togs även leken eller lekfullhetens roll upp i olika grad. Liljas Stålhandske kontrasterade till exempel lekens form och karaktär med ritualens vanligen formbetonade struktur.

ÖVRIGA PRESENTATIONER

Under seminariet presenterade även flera doktorander och forskare i ämnena religionsvetenskap och folkloristik vid Åbo Akademi sin egen forskning i ljuset av seminariets övergripande tema. Marith Leppäkari presenterade sin forskning om Feng shui-inredning som uttryck för identitetssökande. Marcus Moberg diskuterade förhållandet mellan lekfullhet och allvar i anslutning till kristendomsfientliga motiv inom metal-musikkulturen. Patricia Gustafsson-Aelbrecht redogjorde för sin forskning om hur personer som valt ett nomadliknande liv i anslutning till långfärdssegling uttrycker sina erfarenheter i form av berättelser. Birgit Lindgren-Ödén diskuterade frågor om lekfullhet och kontroll i relation till rollfiguren Grynet i svensk radio. Kenneth Berger redogjorde för olika religionssociologiska och religionspsykologiska perspektiv på konservativa kristna grupperingar i vår tid. Blanka Henriksson talade om lekfullheten inom minnesbokstraditionen och Mikael Sarelin avslutade med en återgång till metal-musiken och en redogörelse av sin forskning om maskulinitet och självironi inom black metal-musikkulturen.

Seminariets breda men dock samtidigt fokuserade tema möjliggjorde en på många sätt fruktbar dialog mellan en mängd olika ämnesmässiga specialintressen, teoretiska perspektiv och infallsvinklar.

Theologie magister Marcus Moberg är doktorand i ämnet religionsvetenskap vid Åbo Akademi.